

MINDERHEIDSSOCIALISTEN, politieke term waarmee in de Eerste Wereldoorlog kleine groepen aangeduid werden die zich in verschillende steden in Vlaanderen afscheidden van de **Belgische Werkliedenpartij** (BWP). Twee motieven speelden bij de afscheiding een rol. In de eerste plaats ging het om partijleden die grote moeite hadden met de officiële keuze van de BWP voor de **Godsvrede**, omdat deze strijd tussen leden van de internationale arbeidersklasse met zich meebracht. Bovendien ging het om een oorlog waarin kapitalisme en imperialisme verbonden waren met een verouderd nationalisme. Voor deze groep woog het **pacifisme** zeer zwaar en wenste zij deel te nemen aan de internationale socialistische vredesconferentie te Stockholm (1917). Het tweede motief voor de afscheiding was de houding van de uitgeweken Belgische regering inzake al lang geformuleerde Vlaamse politieke verlangens.

De afgescheiden groepen sloten zich in het algemeen aan bij het **activisme**, maar vormden daarin duidelijk een minderheid en behielden ook eigen organisaties. Binnen het activisme kozen zij voor een gematigd standpunt in de polemieken over de noodzaak tot hervorming van de Belgische staat.

De bekendste groepen minderheidssocialisten kwamen uit Antwerpen waar **Jef van Extergem**, actief in de Socialistische Jonge Wachten, in 1916 de **Vlaamsch Sociaal-Democratische Arbeidersgemeenschap** had opgericht. Deze groep combineerde het socialisme met een zeer duidelijke keuze voor het activisme. De tweede groep, meer gericht op pacifistische idealen stond onder leiding van **Edward Joris**. In Gent richtte **Johan Lefèvre** in

1917 de Vlaamsch Socialistische partij op met een programma van socialistische en Groot-Nederlandse idealen. Iets dergelijks vinden we ook terug bij Frans Primo, die in 1918 de Vlaamsch-Nationale Partij te Gent oprichtte. In Brussel was Hendrik Tanrez actief in de groep Nieuw Vlaanderen. Daarnaast vinden we nog zeer kleine groepjes in Lier en Leuven.

De verschillende groepen verbonden zich op 27 november 1917 te Brussel in de Centrale voor Sociaal-Democratische Actie. Alle activiteiten vonden uiteraard slechts plaats onder goedkeuring van en met financiële steun van de Duitse bezetters, die ook zorgden voor contacten met Duitse partijgenoten.

LITERATUUR: M. Sertijn, 'Het socialistische aktivisme tijdens de Eerste Wereldoorlog', in BTNG, jg. 7, nr. 1-2 (1976), p. 169-195; – W. Dolderer, *Deutscher Imperialismus und belgischer Nationalitätenkonflikt* (Kasseler Forschungen zur Zeitgeschichte, nr. 7, 1989); – D. Vanacker, *Het aktivistisch avontuur*, 1991; – P. van Hees, 'De antiburgerlijke strekking in de Vlaamse Beweging na de Eerste Wereldoorlog in betrekking tot het activisme en de Frontbeweging', in WT, jg. 55 (1996) (speciaalnummer Colloquium Herman van den Reeck, UFSIA, 9-12-1995).

PIETER VAN HEES